

Dicționar de management al învățământului superior din România: român-anglez-francez-german. Universitatea din București: Livpress, 2001.

Sota la coordinació d'Adrian Nicolescu i amb la col·laboració de nombrosos especialistes, la Universitat de Bucarest va publicar l'any 2001 un petit diccionari quadrilingüe romanès-anglès-francès-alemany d'administració universitària. Cada terme (com ara *încercătură didactică*, *curs*, *contract de muncă*, *boboc*, etc.) és definit, en primer lloc, en romanès i en anglès; a continuació són presentades les traduccions en anglès, francès i alemany. El llibret està fornit amb una bibliografia i un conjunt de referències de pàgines web. Al final de tot, també hi trobem un índex alfabètic anglès-francès-alemany. Aquest petit diccionari forma part d'un projecte de major amplitud que es proposa com a fita, a més llarg termini, la publicació de quatre volums, a cada un dels quals hi figuraran les definicions en una de les diferents llengües esmentades i d'acord amb les característiques institucionals del país —o, millor dit, dels països, donat que l'anglès, el francès i l'alemany són llengües oficials a diferents països del món—. El diccionari que comentem aquí n'és el primer de la sèrie. També se'n farà una versió CD-ROM. El volum, que comprèn 210 pàgines en total, es distribueix gratuïtament.

Els principals objectius dels autors són, d'una banda, l'adequació lèxica, en un moment històric en què a Romania s'estan transformant moltes institucions, i, d'una altra banda, evitar que certes universitats recorrin a l'anglicisme. Com a rerafons que ha impulsat l'elaboració d'aquesta obra, en el pròleg és expressat explícitament el desig d'una propera integració de Romania a la Unió Europea.

Les universitats romaneses han estat des de sempre molt influenciades pel sistema universitari alemany, ens explica Ioan Pânzaru en el pròleg, també quant al lèxic acadèmic, de manera que en romanès trobem nombrosos termes —com ara *referat*, *lector*, etc.—, que són de procedència germànica. Però, en general, els romanesos consideren que la reforma universitària a Romania ha estat força eclèctica. És interessant de llegir en el pròleg que a Romania, com a molts altres països del món, es va voler seguir el model espanyol de transició a la democràcia, també en relació amb el sistema universitari, sobretot tenint en compte que el sistema espanyol universitari també és eclèctic en la seva essència, per tal com ha adoptat característiques de diversos països europeus.

11. L'ouvrage intitulé *A Dictionary of Canadianisms on Historical Principles* (W. S. Avis et al., Toronto, 1967) a une nomenclature plus riche que le *DHFQ*, mais la micro-structure de ses articles ne peut en rien lui être comparée; on peut dire la même chose de son prédécesseur, *A Dictionary of Americanisms on historical principles* (M. M. Mathews, Chicago, ¹1951 et ²1956), ou du plus récent *Dictionary of American Regional English*, sous la direction de Fr. G. Cassidy, Cambridge-London, The Belknap Press of Harvard University Press (t. 1, 1985; t. 2, 1991; t. 3, 1996). Pour l'espagnol et le portugais, à notre connaissance, aucun chantier comparable n'est encore en projet; cf. M.-D. Gleßgen, «Prolegómenos para un *Diccionario Histórico de Americanismos* (1492-1836)», paru dans G. Holtus / J. Kramer / W. Schweickard (éds.), *Italica et Romanica: Festschrift für Max Pfister zum 65. Geburtstag*, Tübingen: Niemeyer, 1997, pp. 403-434.

Els conceptes estan definits i traduïts, en aquest primer volum, des de la perspectiva romanesa, de manera que el lector aprèn el significat de determinats conceptes d'acord amb el significat que els donen les institucions a Romania. La idea de divulgar les equivalències i divergències terminològiques dels sistemes administratius universitaris a Europa és força interessant: qui coneix Europa en aquest camp sap que el càrrec o títol de *professor* no vol dir el mateix a l'Estat espanyol que a Alemanya i que, en general, hi ha termes que tenen significats molt diferents a cada país europeu. Tanmateix, donades les divergències terminològiques d'un país a l'altre, el diccionari que comentem aquí, tal com està elaborat, pot contribuir a què sorgeixin alguns malentesos. A continuació presentarem alguns aspectes problemàtics del diccionari des de la perspectiva del sistema universitari alemany. El terme *conducere de doctorat*, per exemple, és traduït a l'alemany amb «Anerkennung als Doktorvater», tot i que a Alemanya poden dirigir tesis de doctorat tots els catedràtics —i «Privatdozenten»— de les anomenades «Universitäten» (no «Fachhochschulen»), sense que els calgui cap permís o reconeixement especial. Al davant del terme «Anerkennung als Doktorvater» hi figura un asterisc, que en aquest diccionari es fa servir per indicar que s'ha fet una traducció literal del terme, però enlloc no s'indica que aquest permís no existeix als països de parla alemanya, i com que el terme no pertany al món acadèmic de les universitats germàniques es de suposar que tampoc no s'explicarà res més al respecte en el volum que defineixi els conceptes en alemany. Resumint: hagués estat millor afegir una petita nota aclaridora. El terme *referat*, definit en romanès com a «lucrare scrisă scurtă, care conținea la evaluarea muncii studentului, și poate fi admisă pe lângă examenul programat sau în locul acestuia», és traduït a l'alemany amb el terme «Referat», tot i que en alemany un «Referat» és, per definició, en el camp escolar i universitari, un treball que es presenta oralment a classe. *Suștinere publică a tezei de doctorat* és traduït per «mündliche Doktorprüfung» i per «Rigorosum», tot i que en el «Rigorosum» alemany no es sol defensar la tesi doctoral sinó que per regla general hom és examinat sobre temes diversos que no estan relacionats amb la tesi; el «Rigorosum», a més, no té caràcter públic. També aquí hagués estat millor posar una nota amb la finalitat de desfer malentesos, perquè, si no, ¿per quins motius ha de pensar el lector d'aquest volum que les definicions canviaran substancialment quan llegeixi els altres volums? Especialment envitricollades es presenten les traduccions de càrrecs i funcions: *asistent universitar* és traduït a l'alemany per «wissenschaftliche Hilfskraft» i per «wissenschaftlicher Mitarbeiter», tot i que els contractes d'un simple ajudant («Hilfskraft») i d'un «Mitarbeiter» o col·laborador regular són molt diferents. *Asistent suplinitor* és traduït a l'alemany per «Assistent mit Zeitvertrag» o també per «Lehrbeauftragter», encara que també aquí caldria esmentar les importants diferències contractuals, essent així que al «Lehrbeauftragter» només el paguen per les hores que dona de classe i que l'experiència professional adquirida com a tal no sempre serà tinguda en compte com a experiència laboral per part de l'administració universitària quan aquest es presenti a alguna universitat per a obtenir un càrrec millor; en canvi, el càrrec d'assistent és, a les universitats alemanyes, un dels càrrecs amb més responsabilitat i importància, tot i que el contracte estigui certament limitat a uns quants anys. *Conferențiar universitar* és traduït a l'alemany per «Professor (C3)»; els càrrecs alemanys «Professor (C2)» i «Professor (C4)», incomprendiblement, no figuren enlloc en el diccionari. A més, la definició de *conferențiar universitar* el caracteritza com a «membre al corpolui profesoral, cu o poziție imediat sub cea de profesor»; el terme *profesor*, tanmateix, així tot sol, no figura en el llibret, sinó que només hi trobem *profesor associat*, *profesor consultant*, etc. Probablement es refereixen els autors al *profesor universitar* —almenys és el terme que «sona» més general—, però també aquí sorgeixen altres problemes, donat que tant a la definició de *profesor universitar* com a la de *conferențiar universitar* es dona per entesa una jerarquia que no es dona així com així en el sistema alemany d'estudis superiors.

Certament seria important de divulgar les equivalències i divergències terminològiques en l'àmbit de l'administració universitària arreu del món o, com a mínim, arreu d'Europa, però se n'haurien d'especificar molt més detalladament les nombroses diferències, a ser possible en un mateix volum: què és un «assistent» a Alemanya, França o Romania, què és un «professor associat» a Ro-

mania o a l'Estat espanyol, són qüestions que hauríem de conèixer més a prop tots els qui ens movem en l'entrellat universitari.

No cal dir la importància historicocultural que té una obra així per al poble romanès. La idea d'elaborar aquest diccionari correspon a la voluntat de conèixer Europa, de rebre estudiants i professors d'altres països, d'intercanviar coneixements i experiències. Malauradament, diuen els mateixos romanesos, un cop han superat la primera dificultat —la política— es presenta ara la segona: la penúria econòmica, que impedeix als romanesos de sortir del país. La Universitat de Bucarest disposa de relativament poques beques ERASMUS, i tenint en compte les quantitats de diners mínimes que reben els estudiants ERASMUS, no és gaire difícil imaginar-se que pocs estudiants romanesos es poden permetre el luxe de rebre una d'aquestes beques, per més paradoxal que soni.

Qui hagi tingut a les seves mans llibres romanesos de les últimes dècades haurà pogut observar que, sobretot dins l'àmbit dels llibres especialitzats, la qualitat del paper, de la impressió i de la composició encara és lluny del que hauria de ser. En aquest sentit, cal dir que aquest diccionari té una presentació prou correcta, visualment resulta agradable, la impressió, en general, té un aspecte sòlid i el paper, sense arribar a tenir la qualitat dels papers dels llibres occidentals, és considerablement millor que el d'altres llibres universitaris romanesos.

Aina TORRENT-LENZEN
Universitat de Ciències Aplicades de Colònia
(*Fachhochschule Köln*)